

Lääne-Harju piirkonna
turismiinfopunkti ja käsitööpoe arengukava

Koostas Heli Nurger
projektijuht

Padise, 2015

Sissejuhatus

Padise keskuses, endise karjakastelli loodetiivas avati 2014. aasta 22. juunil käsitööpood-turismiinfopunkt eesmärgiga pakkuda Lääne-Harjumaad ja Padiset külastavatele turistidele kohalikke käsitöötooteid ja suveniire ning infot piirkonnas (laiemalt Keilast Haapsaluni) pakutavate turismiteenuste ja vaatamisväärsuste kohta.

Ettevalmistava tööna võeti märtsikuus 2014 ühendust regioonis tegutsevate käsitööettevõtjatega, kasutades isiklike kontakte ning Lääne-Harju koostöökoguga liitunud käsitöötegijate kontakte.

Käsitööpoe-turismiinfopunkti asukohana valiti Padise eelkõige seetõttu, et Padise kloostrit külastab suviti nii erinevate ürituste raames kui lihtsalt külastamise eesmärgil 20000-30000 inimest. Karjakastelli valitud ruum seetõttu, et ruum on ca 150 m² atraktiivne paemüüride ja puitlaega endine teeninduspind, mille kõrvale olid välja ehitatud avalikud tualetid juba 2013. aasta suvel. Samuti oli eelnevalt teostatud ruumi remont, et ette valmistada seda taolist funktsiooni kandma.

Padise vallavalitsus nägi turistidele mõeldud infopunktis-käsitööpoes perspektiivi ning võttis ruumi selle omanikult vastava eesmärgiga 5 aastaks rendile võimalusega rendilepingut pikendada. Ühtlasi tasub Padise vald kulud elektri ja internetiühenduse eest, ruumi koristamise ning kõrvalasuvate avalike tualettide ülalpidamise kulud.

Piirkonna käsitööettevõtjad

Vt Lisa 1. 2014. aastal Lääne-Harju käsitööpoes esindatud meistrid

Hinnang toodetele/teenustele

Lääne-Harju piirkonna käsitööpoe kauba sortiment oli aastal 2014 rikkalik. Kõige enam oli valikus silmkoetooteid (sokid-kindad-mütsid) ja keraamikat (autorikeraamika, peamiselt nõud). Käsitööpoe kõige suurema käibe moodustas Määra Mäe Meistrikoja toodangu (peamiselt keraamika) müük. Nende selgelt eristuv käekiri ja lai tootevalik ahvatleb ostjaid. Samuti torkas silma keraamik Eve Hinti toodete omanäolisus ja kõrge kvaliteet.

Arvestatavalt olid käsitööpoe esindatud ka kangastelgedel kootud vaibad ning lapitehnikas tööd (viimaseid oli vaid kahelt erinevalt autorilt, kuid kvaliteet ja töö meisterlikkus avaldasid muljet.)

Eraldi võiks esile tõsta rikkalikku ehetevalikut, mida oli igale maitsele ja erineva hinnatasemega. Ehetest silmatorkavamad olid Krista Kohtla pärltikandis rahvariide triibustikuga kaela- ja käevõrud, mis kandsid kõige enam käsitööpoe-turismiinfopunkti toodete eesmärki – anda edasi rahvuslikku sõnumit moodsas võtmes.

Ka käsitöömaterjalide müük oli suhteliselt elav, sestap võiks ka seda sortimenti laiendada (kohalikust villast kedratud lõngad, „tee ise“ meisterdamiskomplektid vms).

Käsitööpoe sortimendis oli vähe nahatööd (esindatud oli üks ettevõtte oma väga kvaliteetse, kuid väikesemahulise toodanguga – võtmehoidjad ja magnetid). Sortimendist puudus sepi, väga vähe oli kohalikku suveniiri ning üldse polnud keskaegse Padise (kloostri)ga seotud tooteid (välja arvatud raamatud ja postkaardid).

Käsitööpoe toodete hulgas esines ka nõrka kvaliteeti (mõningate tekstiilitööde ja keraamika puhul) ja madalat kunstilist taset. Siiski võttis käsitööpood eesmärgiks vähemalt esimesel aastal müüki võtta kõik toodu ning arvestada selle poe piirkonnaülese iseloomuga suuta esindada kogu piirkonnas tegutsevaid käsitöölisi.

Tulevikku silmas pidades on siiski tarvis käsitööpoe toodangu kvaliteeti ühtlustada ning arvestada enam kvaliteedi suhtes nõudliku ostjaga, kelle jaoks võrdselt tähtis on nii toote kvaliteet kui kogu poes müüdava sortimendi maitsekus. Mõistagi ei saa taoline laiemat piirkonda hõlmav pood olla võrreldav autoributiikidega, kuid sinna poole võiks püüelda.

Käsitööpoe arenguvajadused

Lähtuvalt 2014. aasta kogemustest tuleb tõdeda, et tulevikus ei peaks rõhku panema niivõrd kvantiteedile kui kvaliteedile. Eesmärk ei ole iga hinna eest poes esindatud käsitöötootjate arvu suuremaks ajada, vaid eelistada omanäolisi, piirkonna eripära arvestavaid, kvaliteetseid käsitöötooteid. Samuti on oluline laiendada sortimenti erinevate käsitööliikide haaramise kaudu. Enam võiks olla nahatöid (nt kotte, rahataskuid jms), kindlasti võiks käsitööpoe sortimendis olla sepi, vitspunutist, laastutööd, kvaliteetset puhutud klaasi ja väärisehteid.

Seoses asjaoluga, et käsitööpoe müüdi ka postkaarte, pakkus pood ka postiteenust. Kuna suveperioodil on kohalik postkontor suletud, siis on pakiliselt vajalik võimaldada huvilistel osta nii marke Eestisse ja välismaale saatmiseks kui ka võimaldada edasitoimetamiseks mõeldud kirjade jätmine käsitööpoodi.

Üheks eesmärgiks võiks seada käsitööpoe meistririkodade korraldamine vähemalt kõigil suvistel nädalavahetustel. See võiks olla meistrite panus käsitööpoele tähelepanu tõmbamisel. Igal nädalavahetuse päeval (ca 25 päeval suve jooksul) võiks üks meister olla kohal ja valmistada seal oma tööd nii, et külastajad seda näevad.

Nii müüjate kui ostjate poolt on suur huvi olnud pakendatud toidu müümise vastu. Armsaks reisilt kaasaostetud suveniiriks võib olla ka mõni purk moosi või pudel kohalikku õlut. Toidu müügi võimaldamine on üks tuleviku arenguvajadusi.

Samuti on oluline suvekohviku avamine. Sageli on probleemiks, et mõisa kohvik on reserveeritud ning sel hetkel Padiset külastavad turistid peavad pöörduma kas Kaseperre (ja kui liigutakse Tallinna poole, siis enam Padisele tagasi ei tulda) või lahkuvad nad kavandatud kiiremini Padiselt. Käsitööpoe juures võiks suvekohvik kindlasti tegutseda, pakkumata liigset konkurentsi vastasasuvale, vaid ettetellimisel avatud Padise Kastellile ega Padise mõisale.

Oluline oleks kohalike suveniiride valmistamine ning nende jõudmine käsitööpoe müügilettidele. Et vaimukate ja maitsekate suveniiride sortimenti suurendada, tuleks välja kuulutada konkurss piirkonna suveniiride leidmiseks. Kvaliteetsete ja sõnumit kandvate suveniiride puudust kurdetakse ka riiklikul tasandil. Seda enam tuleks soodustada, kasvõi avaliku konkursi korraldamise kaudu, suveniiritoodangu elavdamist kohalikul tasandil.

Piirkonna käsitöötoodete kvaliteedi üldiseks tõstmiseks on asjakohane korraldada käsitöölise koolitusi, sh turunduse ja müügikoolitust.

Siinkohal on sobilik teha ettepanek, et Lääne-Harju piirkonna käsitööpood võiks olla mittetulunduslikul eesmärgil tegutsev ning piirkonna käsitöölisi esindav organisatsioon, kes muuhulgas:

1. Koondaks piirkonna käsitöölisi suurematele üleriigilistele laatadele ja messidele ning esindaks neid seal, esindaks kohalikke käsitöötootjaid ka lähiriikide olulisematel laatadel;

2. Korraldaks piirkonna käsitööettevõtjatele koolitusi (turundus, sortimendi laiendamine jms);
3. Korraldaks teatud regulaarsusega piirkonna suveniiride loomise konkursi;
4. Vajadusel avaks käsitööpoe filiaale teistes piirkonna enamkülastatud paikades (nt Paldiski).

Taolise organisatsiooni loomine edendaks valdkonnas tegutsevate inimeste koostööd, ühtlustaks müüdava toodangu kvaliteeti ning annaks võimaluse kohalike käsitöötoodete jõudmiseks kaugematele turgudele.

Silmas tuleb pidada, et väga väike protsent käsitöölisi on vormistanud end ettevõtjateks. Ilmselt juhtudel, kui meister toodab käsitöösemeid hobi korras oma põhitöö kõrvalt või pensionieas, ei tundu ettevõtjana tegutsemine otstarbekas. Samas taoliste väikesetiraažiliste esemete müümine käsitööpoe on tema võimalus oma töödega laiema avalikkuseni jõuda. Siinkohal saab käsitööpood esindada ka üksikuid väikeses mahus tooteid valmistavaid meistreid.

Padise käsitööpoe 2014. suvehooaja töö tulemuslikkus

2014. aasta Lääne-Harju käsitööpoe kaubakäive oli 7275,80 eurot. Kaupluse juurdehindlus oli 30%, mis sisaldas jooksvate kulude katmist (etiketid, pakendid, jms) ja müüja lisatasu. Müüdi 1101 toodet, käsitööpoodi oli toonud oma käsitööd 38 erinevat meistrit. Padise käsitööpoe oli 2014. aasta suvehooajal tööl 1 müüja ja 3 vabatahtlikku, kes muuhulgas paigutasid kaupa ning esitlesid erinevate käsitöötoodete valmistamist müügisaali külastajatele (nt ketramise ja paelte punumise workshop).

Kliendid avaldasid käsitööpoele sageli tunnustust: ilus ja avar ruum, kuhu mahub käsitööd ka eksponeerima; omanäolised ja Tallinnaga võrreldes soodsamad tooted; turismiinfo ja WiFi samas kohas käsitööpoeaga.

Müüja ja vabatahtlike kõige suurem kriitika puudutas ruumi jahedust. Kuna ruumis puudub küte ja massiivsed kiviseinad on veel hilise suve alguseni jahedad, tuli kasutada soojapuhureid ning kanda kogu suve villaseid sokke. Kõik, mis puudutas suhteid käsitöömeistrite ning ostjatega, oli ka müüja jaoks positiivne kogemus. Samuti oli poe külastajate hulgas suur hulk rahvusvahelist seltskonda, kellega suhtlemine lisas tööle põnevust.

Padise käsitööpood oli avatud 22. juunist kuni 31. augustini 2014, iga päev kella 11-18. Lisaks oldi avatud kahel korral pärast õhtust tööpäeva lõppu seoses suurte kontsertidega kloostri. Suletud oli kauplus 23. ja 24. juunil ning 20. augustil. Juba viimasel augustinädalal oli selge, et külastajaid jääb märgatavalt vähemaks ning septembrikuus avatud olla pole otstarbekas. Külastajate arvu kaupluses ei loetud, kuid pea kõigil päevadel suve jooksul sooritati oste.

Reklaami kaupluse avamise kohta tehti läbi suhtlusvõrgustiku Facebook ning kohalikus ajalehes Padise Teataja ja Keila Valla Leht.

Käsitööpoe esimese tegevussuve põhjal võis teha järelduse, et pood mängib olulist rolli turistide külastusaja pikendamisel piirkonnas. Lisaks tavapärasele kloostri ja mõisa külastusele veedeti aega ka käsitööpoe (poe tagumises osas oli muuhulgas eksponeeritud eesti- ja soomekeelne näitus Padise kloostri ja Padise ning Vantaa ühisest ajaloost (INTERREG projekti raames 2012. aastal valminud näitus)). Lisaks saadi käsitööpoe infot võimaliku jalutuskäigu kohta Padise Vanalinnamäele ning ümbruskonna (õieti Keilast Haapsaluni) vaatamisväärsuste kohta. Käsitööpoe kõrvalruumis asuv avalik tualettruum oli samuti sage põhjus, miks endisesse kastellihoonesse tuldi ning kuskohast otse käsitööpoodi pääseb.

Kõige suuremaks puuduseks avamisaastal võib lugeda infoviitade puudumist. Esmalt puudus käsitööpoele ja turismiinfopunktile viitav silt maantee ääres. Lisaks tekitas parklasse jõudnutes segadust võimalik edasine liikumine Padise külas.

Teiseks suuremaks puuduseks oli käsitööpoe mööbli vähesus. Suve lõpuks oli lisandunud nii palju meistreid, et lauad olid suhteliselt koormatud ning appi tuli võtta mitte sihipäraselt käsitööpoe jaoks valmistatud mööbel.

Üldjoontes võib Lääne-Harju piirkonna käsitööpoe-turismiinfopunkti esimese töösuvega rahule jääda.

Võimalikud edasised arengud

1. Lääne-Harju piirkonna käsitööpood jätkab sarnaselt esimesele aastale, vajades toetust müüja palkamiseks;

2. Lääne-Harju käsitööpood formeerub MTÜks ning lisaks käsitööpoe suvisele pidamisele hakkab talvisel ajal korraldama projektipõhiseid koolitusi, koondama meistreid erinevate laatade jne tarvis.

Käsitööpoe äriplaani lühikirjeldus

(toode/teenus, turg ja kliendid, konkurents, tööpõhimõtted, arenguprintsiibid, finantsprognosid)

Lääne-Harju piirkonna käsitööpood pakub kohalikku käsitööd ja toitu ning turismiinfot, postiteenust, kohvikuteenust. Padise on jätkuvalt piirkonna ligiõmbavaim külastuskeskus (Keila-Joa kõrval), siia jõuavad nii siseturistid läbisõidul Tallinnast Haapsallu või vastupidi kui ka välisturistid (s.h kruiisituristid). Padise asukoht on logistiliselt väga hea, asudes põhimaantee vahetus läheduses, Padise lähedal on turistide magnet Paldiski. Padisele jõuab nii kultuurne turist, kes on huvitatud ajaloost kui ka suvepäevaline, sest ümbruskonda jääb rohkelt erinevaid majutusasutusi.

Lääne-Harjumaal igapäevast suveniiri- ja käsitöömüüki ei toimu. Mõnel määral teeb kvaliteetse käsitöö ja piirkonna suveniiri müüki Harjumaa Muuseum, kuid nemad on avatud vaid kolmapäevast pühapäevani ning nende külastajate arv jääb väikeseks. Seega Lääne-Harjumaal sellele käsitööpoele konkurenti ei ole. Küll aga võib kaudsemalt konkurendiks pidada Tallinnat ja Haapsalut, kuna saabujad on juba ühes või teises meeneid ostnud.

Käsitööpoele on asjakohane tulevikus jätkata suveperioodil kõigil nädalapäevadel, lisaks vajadusel olla paindlik ning arvestada õhtuste avalike üritustega Padise kloostri, mõisas ja Kastellis ja avada pood ka neile külastajatele. Arvestades esimese aasta kogemust võiks käsitööpood olla edaspidi avatud maikuu keskpaigast nädalavahetusesti, alates 1. juunist kuni 31. augustini iga päev. Septembrikuus käsitööpoodi avatuna hoida pole otstarbekas, lähtuvalt turistide arvu järsust langusest.

Lääne-Harju piirkonna käsitööpoele on võimalik kahesugune areng:

1. Käsitööpood jätkab nagu varem, ilma ambitsioonideta laiendada oma teenuseid või tegevusi;
2. Käsitööpood moodustab MTÜ, mille liikmeteks erinevad meistrid olla saavad ning hakkab pakkuma projektipõhiseid teenuseid käsitööettevõtjatele aastaringselt.

Käsitööpoe finantsprognos:

Juhul, kui käsitööpood jätkab endiselt, saab suvist palgakulu katta kaupade juurdehindlusprotsendilt ning Lääne-Harju Koostöökogu poolse toetusega, et pakkuda igapäevaselt ka turismiinfo teenust.

Juhul, kui käsitööpood formeerub MTÜks, saab MTÜ hakata aastaringseks sisuliseks tegevuseks otsima vahendeid projektipõhiselt. Aastaringse töötaja palkamiseks leitakse toetus Lääne-Harju Koostöökogust ning MTÜ enda liikmeannetustest ja projektituludest.

Käsitööpood suurendab iga-aastaselt oma käivet:

2015 on käive 12 000 eurot, käibe tõus tuleb külastajate teadlikkuse tõusust, pood leitakse üles;

2016 on käive 14 000 eurot, käibe tõus tuleb hindade kallinemisest ja kaupade kvaliteedi tõusust;

2017 on käive 16 000 eurot, käibe tõus tuleb kaupade kvaliteedi tõusust ja sortimendi laienemisest ning erinevatest aastaringsetest teenustest, mida pakutakse;

2018 on käive 17 000 eurot, käibe tõus tuleb kaupade kvaliteedi tõusust ja sortimendi laienemisest ning erinevatest aastaringsetest teenustest, mida pakutakse, juurdehindlusprotsendist saab ilma lisatoetuseta ülal pidada suvist poe pidamise teenust;

2019 on käive 18 000 eurot, käibe tõus tuleb hindade tõusust ning kaupade kvaliteedi tõusust ja sortimendi laienemisest ning erinevatest aastaringsetest teenustest, mida pakutakse, juurdehindlusprotsendist saab ilma lisatoetuseta ülal pidada suvist poe pidamise teenust.